

Japonske čete se izkrcale na Singaporskem otoku!

Srdite bitke za posest britske trdnjave se nadaljujejo. Aguinaldo, filipinski "Quisling", pozval generala MacArthurja, naj kapitulira. Nadaljnji parnik potopljen v bližini ameriškega obrežja. Ruske armade prebile nemško bojno črto na severni in južni strani Karkova. Britske čete zasedle pozicije 40 milj zapadno od Tobruka

Singapor, 9. febr.—Uradni komunikacije britskega poveljstva, objavljen danes zjutraj, priznava, da so se japonske čete izkrcale na zapadnem obrežju Singaporskega otoka in da so se razvile ljute bitke za posest te največje britske trdnjave na Daljnem vzhodu. Proti Japoncem so zavojevane britske, avstralske in indijske čete. Komunikacije dostavljajo, da so tem prišlo na pomoč kitajski prostovoljci.

Izkrcanje japonskih čet je sledilo devetdnevni obleganju Singapora. Včeraj so Japonci zasedli otok Palau Ubin v Juhorski ožini med Malajskim polotokom in Singaporom. Ta otok leži na južnovzhodni strani Singapora.

Preden so se čete izkrcale, so Japonci bombardirali s kopnega in iz zraka pozicije britskega vojskovanja. Težki topovi so bruhali kroglice ves dan čez ozko vodno ožino na Singapor. Veliko število japonskih bojnih letal je metalo bombe na pozicije britskega vojskovanja.

Edini prehod čez ožino med Malajskim polotokom in Singaporom je bil most, katerega pa so Angleži razdejali po umiku s polotoka v Singapor. Otok Palau Ubin je oddaljen samo četrtilje od severovzhodnega obrežja Singapora.

Tokio, 9. febr.—Tukajšnja radiopostaja je naznanila, da so se poleg japonskih čet izkrcale na Singaporskem otoku tudi oklopne enote. Japonci konsolidirajo svoje pozicije pod silnim britskim bombardiranjem.

Washington, D. C., 9. febr.—Japonska oborožena sila napada ameriške in filipinske čete na Bataanskem polotoku s kopnega in iz zraka. Napadi so se obnovili po kratkem presledku, toda ameriške čete drže svoje pozicije.

Washington, D. C., 7. febr.—Emilio Aguinaldo, vodja revolucije proti ameriški okupaciji Filipinskih otokov l. 1899, je pozval generala Douglasa MacArthurja, poveljnika ameriških in filipinskih čet, naj se poda, poroča vojni department. To pomeni, da je postal orodje Japoncev, filipinski "Quisling". Poziv, katerega je MacArthur ignoriral, je bil izdan v Manili.

Japonski letalci so metali letalo med branilce Bataanskega polotoka s pozivom na filipinske čete, naj takoj odstopajo iz otoka, ki ga oblegajo Japonci, ker niso mogla operirati pod to sovražnih krogel. On je rekel, da bodo britske čete držale Singapor do konca.

Tokio, 7. febr.—Dve holandski križarki sta bili potopljene, ena pa poškodovana v japonskem letalskem napadu, poroča vrhovno poveljstvo. Križarke so se nahajale 30 milj južno od otoka Kangean, ko so jih Japonci napadli. Poveljstvo pravi, da so japonske bombe poškodovale tudi eno ameriško bojno ladjo. Kangean leži vzhodno od Jave.

Moskva, 7. febr.—Sovjetske armade so naletale na odločen odpor s strani Nemcev v svojem prodiranju proti zapadu. Odpor se je povečal s prihodom svežih čet na ruske fronte.

Rooseveltova izjava o volilni kampanji

Amerika mora dobiti vojni kongres

Washington, D. C., 7. febr.—Predsednik Roosevelt je izjavil, da se ne bo vmešaval v volilno kampanjo, zaenot pa je pozval ljudstvo, naj izvoli za kongresnike in senatorje one, ki bodo v vseh ozirom podpirali njegovo administracijo in vojni program, ne glede na to, ali so ti demokrati ali republikanci.

Rooseveltova izjava je značilna, ker je prišla po kratkem političnem premirju med E. J. Flynnom in kongresnikom J. W. Martinom. Prvi je načelnik osrednjega odbora demokratske stranke, drugi pa osrednjega odbora republikanske stranke. Premirje je bilo končano zadnji ponedeljek, ko je Flynn v svojem govoru po radiu dejal, da bi bila izvolitev Rooseveltovi administraciji sovražnega kongresa nesreča, ki bi se lahko primerjala vojaški katastrofi. Martin ga je potem obdolžil, da postavlja stranko nad patriotizem.

Predsednik je dal razumeti, da je on za izvolitev republikancev, ki podpirajo vojne napore njegove administracije, ne pa demokratov, ki so vodili in še vodijo opozicijo proti obrambi in drugim vojni ukrepom.

New York, 7. febr.—Wendell Willkie, republikanski predsedniški kandidat l. 1940, je odobril Rooseveltovo stališče glede volilne kampanje. Kakor predsednik, tako je tudi on izjavil, da je za izvolitev tistih, katerih je znano, da bodo podpirali ameriške vojne napore, ne glede na strankarsko pripadnost.

Egipt dobil novo vlado

Nacionalist Nahas postal premier

Kairo, Egipt, 7. febr.—Vlada na krizi je bila končana s sestavo novega kabineta, katerega načelnik je Mustafa Nahas, vodja nacionalistične stranke. Vsi člani nove vlade so nacionalisti in ob prevzetju svojih pozicij so izjavili, da bodo kooperirali z Veliko Britanijo.

Kriza je nastala, ko se je vlada prednjega premierja Husseina izrekla za prelom diplomatskih odnosov s Francijo v odsotnosti kralja Farouka. Slednji je protestiral, naker je Hussein predložil resignacijo.

Farouk je povelil sestavo nove vlade Nahasu po konferenci z britskimi poslanci.

Vichy, Francija, 7. febr.—Politični krogi so obdolžili Veliko Britanijo, da hoče zatreti francoski vpliv popolnoma v vzhodnem delu Sredozemlja. Obdolžitev so izrekli potem, ko je perzijski poslanik Mohsen Reis obvestil francoski zunanji urad, da ga je njegova vlada pozvala domov.

DELITEV SLADKORJA V ODMERKIH NAZNANJENA

Zaporne in denarne kazni za kopicjevalce

HENDERSON POJASNIL NAČRT

Washington, D. C., 7. febr.—Leon Henderson, načelnik administracije za kontrolo cen, je naznanil, da bo kmalu izdal odredbo glede delitve sladkorja v odmerkih, obenem pa je zapretil, da bodo kršilci odredbe strogo kaznovani. Maksimalna kazen bo deset let zapor ali plačitev \$10.000. Kazen bo dodelata vsakega, ki bi podal falsificirano poročilo o zalogi sladkorja, ki ga poseduje.

Henderson je dejal, da bo odrejena registracija odjemalcev v zvezi z izdajanjem nakaznic. Registracija se bo vršila v javnih šolah pod vodstvom učiteljev. Vsaka oseba, ki bo vprašala za nakaznico, bo morala povedati, koliko sladkorja poseduje.

Nakaznice se že tiskajo in dobila jih bo vsaka oseba, ne glede na starost. Vsaka nakaznica bo vsebovala 28 znamk in vse bodo imele številke. S tako nakaznico bo oseba lahko dobila sladkor v določenih tednih. Domneva je, da bo poraba sladkorja omejena na tri četrtine funta za osebo na teden. Krajevni odbori bodo ustanovljeni in v področja teh bosta spadali registracija in izdajanje sladkornih nakaznic.

Načrt določa registracijo ene osebe za vsako družinsko enoto, ki vključuje mater in otroke. Druge osebe, ki žive v isti hiši, se bodo morale registrirati separatno. Izjema bo veljala le za invalide in izredne slučaje.

"Želim poudariti, da je načrt glede delitve sladkorja vojna odredba," je rekel Henderson. "Upoštevati moramo dejstvo, da bo produkcija sladkorja v tem letu znašala okrog 5,300,000 ton napram produkciji preteklega leta, ki je bila 7,989,000 ton. To pomeni, da se mora poraba sladkorja znižati za tretjino. To velja za domačo in industrijsko porabo. Uvoz sladkorja s Filipinskih otokov je bil ustavljen zaradi vojne in oni s Havajskih otokov reducirani. Nadležni vzrok redukcije porabe je v tem, ker bo morala Amerika zalagati s sladkorjem svoje zaveznike."

Velika lakota v grških pokrajinah

Washington, D. C., 7. febr.—Po poročilih, ki prihajajo sem iz Grčije, je tam velika lakota. Ta se glase, da je položaj tudi v drugih delih, katere so zasedle osištne čete, obupen. Državni podtajnik Sumner Welles je v razgovoru s reporterji dejal, da več sto Grkov umre dnevno za lakoto. Nemci so izropali vsa grška skladišča živeža in ljudje morajo stradati. Število žrtev lakote se je povečalo zlasti med otroci.

Goering se vrnil v Berlin iz Italije

Berlin, 7. febr.—Letalski minister Hermann Goering se je vrnil v Berlin iz Italije, kjer se je mudil osem dni in imel več konferenc z Mussolinijem. Goering je obiskal tudi nemške letalske enote na italijanskem ozemlju.

Paragvajska vlada zaprla urade osiščnih agentur

Asuncion, Paragvaj, 7. febr.—Vlada je zaprla urade osiščnih agentur. Te so nemška Transocean, italijanska Stefani in japonska Domej.

Domače vesti

Iz Pennsylvanije

Boswell, Pa.—Dne 30. jan. je umrl John Ginger, star 57 let in rojen v Ormoškem pri Rajhenbergu na Spodnjem Stajerskem. Bil je član društva 310 SNPJ in tu zapuščena žena, sina in omoženo hčer.

Iz Clevelanda

Cleveland, — V bolnišnici v McConnellsvillu je po dolgi bolezni umrl 26-letni mladenič James Mohorčič, rojen v Clevelandu. Tu zapuščena ometa, brata in tri sestre.

Nov grob v starem kraju

Cleveland, — Helena Perlin iz Euclida je prejela žalostno vest, da je v Rateah pri Kranjski gori na Gorenjskem dne 17. oktobra 1941 umrla njena ljubljena mama Marija Kavalarič. Kerstajn, v lepi starosti 81 let. V Ameriki zapuščena hčeri Heleno Perlin in Antonijo Šepic v Clevelandu, sestričino Jerico Piškur v Lorainu, O., in nečakinjo Urško Šepic, v starem kraju pa mnogo sorodnikov.

Zbližanje med ADF in CIO na vidiku

Green in Murray konferirala z Rooseveltom

Washington, D. C., 7. febr.—Voditelji Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij so na konferenci s predsednikom Rooseveltom osnovali podlago za sporazum glede vzdrževanja delavskega mira, dokler bo trajala vojna. Vršila se je tudi diskuzija o vlogi organiziranih delavcev v tej vojni.

Delegaciji ADF je načeloval predsednik William Green, delegaciji CIO pa Philip Murray. Na konferenci so bili navzoči tudi George Meany, tajnik-blagajnik ADF, Daniel J. Tobin, predsednik bratovščine voznikov ADF, R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, in Julius Empack, tajnik-blagajnik unije United Electrical, Radio & Machine Workers CIO.

John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA-CIO, ki je začel gibanje za združitve CIO in ADF na svojo pest, ne da bi se prej posvetoval z Murrayjem in drugim voditelji CIO, se ni udeležil konference z Rooseveltom. Slednji ga ni hotel povabiti in s tem mu je prišlo k klofuto. Dosega sporazuma je korak naprej k zbližanju obeh delavskih organizacij, čeprav prevladuje mnenje, da je združitve še daleč.

Konference se je udeležil tudi Sidney Hillman, načelnik delavske divizije odbora za produkcijo bojne opreme, kot predstavnik vlade. Ta je bila prva, odkar je predsednik Roosevelt naznanil ustanovitev delavskega vojnega odbora, v katerem imata reprezentante ADF in CIO.

MacLeish svari pred osiščno propagando

Washington, D. C., 7. febr.—Archibald MacLeish, direktor urada za fakte in številke, je objavil izjavo, vsebujočo svarilo pred strupeno osiščno propagando proti zaveznikom. Ta prihaja po radiju v obliki pretvarjanja, potvarjenja in laži. Radijska poročila iz Tokija skušajo prikriti japonski zavratni napad na Pearl Harbor in širijo propagando, ki poveljuje vpletenost in čast japonskih vojakov. Iz Berlina in Rima kriče, da ameriško zunanjo politiko dikтира Churchillova vlada. MacLeish je dejal, da skuša osišče s to popagando povzročiti razkol med zavezniki.

Čilejska vlada odlašja s prelomom

Pogajanja z Združenimi državami

Santiago, Čile, 7. febr.—Izgleda, da čilejska vlada igra oportunistično politiko v zadevi preloma diplomatskih odnosov z osiščnimi državami in da ne sledi priporočilom Vseameriške konference, ki se je vršila v Rio de Janeiru, Brazilija. Očitno je, da uradni krogi odlašajo s prelomom v pričakovanju, da jim bo to omogočilo sklenitev dobre kupčije z Združenimi državami.

Da bo čilejska vlada pretrgala odnose z osiščem, ni dvoma. Odločitev bo morda padla prihodnji teden, ko bo zunanji minister predložil kongresu deklaracijo ameriških držav, katero so sprejeli na Vseameriški konferenci. Čilejska akcija zavisi deloma tudi od potrpežljivosti demokratičnih in radikalnih volilcev, ki so zadnje nedeljo izvolili za predsednika republike Juana Riosa. On je v volilni kampanji naglašal potrebo večje kooperacije z ameriški državami v vseh fazah, ki se nanašajo na skupno obrambo zapadne hemisfere.

Nekateri krogi vidijo nevarnost japonskih letalskih napadov na čilejsko nezavarovano obrežje v daljavi 2600 milj od Pacifiku. Ti trdijo, da nima država dovolj bojnih letal za odbijanje sovražnih napadov, ki lahko sledijo, če pretrga diplomatske odnose z osiščem. Slednje je že posvarilo čilejsko vlado, da prelom pomeni vojno.

Nemci dolže poveljnikove brutalnosti

Moskovski listi objavili izjavo vojnih ujetnikov

Moskva, 7. febr.—Tukajšnji listi so objavili izjavo, katero je podpisalo 61 nemških vojnih ujetnikov, med temi eden častnik in dva "šturmarja", vsebujočo obdolžitev poveljnikov nemške armade organizirane in sistematizirane krutosti in brutalnosti napram ruskim vojnim ujetnikom. Izjava pravi, da so nemški vojski izrazili željo, da se njihov protest pošlje odboru mednarodnega Rdečega križa, čigar glavni stan je v Ženevi, Švica.

Nemci niso samo obdolžili umorov in brutalnosti, temveč tudi, da so tako postopanje proti ruskim ujetnikom predpisali vojaški poveljniki. Nemški vojni ujetniki iz vseh branž oborožene sile trdijo, da so osebno opazovali mučenje ruskih vojakov.

"Šturmarja", ki sta podpisala izjavo, sta Fritz Meuse in Willi Riederer, oba od šeste kompanije napadalnih čet, častnik pa Jacob Corzillas od bataljona inženirjev. Izjava, izdana v taborniku št. 78, naglašala, da Rusi stopajo napram nemškim vojnim ujetnikom v smislu določb mednarodnega prava in da so deležni mnogih privilegijev. Izjavili so, da so dobro obločeni in hranjeni, da bivajo v gorkih stanovanjih, delajo manj ur kot nemški civilni delavci, dobivajo denar in deležni so zdravniške oskrbe.

Pogajanja med unijami in kompanijami

Chicago, 7. febr.—Doznava se, da je bil v pogajanjih, ki se vrše med voditelji unij ADF in CIO ter uradniki International Harvester Co., dosežen sporazum glede vključitve provizije v pogodbe, da unije ne bodo otkale stavk, dokler traja vojna. Pri pogajanjih sodelujejo tudi predstavniki federalnega delavskega odbora. Ta so se pričela zadnji teden in upanje je, da bodo kmalu zaključena.

CHURCHILL NOČE REORGANIZIRATI KABINETA

Vprašanje reprezentacije v vojnem svetu

EDEN MORDA PRIDE V AMERIKO

London, 7. febr.—Nezadovoljnost proti politiki premijera Churchilla narašča, čeprav mu je parlament izrekel zaupnico zadnji teden, ker se upira zahtevam glede premejanja vojnega kabineta. Premier je v svojem govoru v parlamentu dejal, da so bili storjeni koraki glede reprezentacije britskih dominionov v tem kabinetu, toda ustroj tega v bistvu ne bo izpremenjen. Avstralija ima svojega reprezentanta v Londonu že več mesecev in ta ima besedo pri formiranju vojne politike.

Premier je rekel, da je informiral vlade Kanade, Avstralije in Južnoafriške unije, da lahko imenujejo predstavnike, ki bodo govorili v njih imenu, če hočejo. Dalje je dejal, da Kanada in Južnoafriška unija sta povedali, da sta zadovoljni s sedanjo aranžmo, dočim Nova Zelandija še ni pojasnila svojega stališča glede reprezentacije v vojnem kabinetu.

Laborit Aneurin Bevan je vprašal Churchilla, zakaj ni Andrew Rae Duncan, novi minister za zaloge in dobave, član vojnega kabineta. Odgovor je bil, da ima ta že dovolj članov. Doznava se, da je Stafford Cripps, bivši poslanik v Moskvu, odklonil pozicijo ministra za zaloge in dobave, ko je bil informiran, da ne bi mogel deliti oblasti z lordom Beaverbrookom, ki je bil izbran za direktorja produkcije bojne opreme.

V Londonu krožijo govorice, da bo zunanji minister Anthony Eden imenovan za britskega poslanika v Združenih državah. Lord Halifax, sedanji poslanik, je apeliral na Churchilla za razrešitev dolžnosti. Ali bo Halifax ponovno imenovan za zunanjega ministra, še ni gotovo.

Finančni minister Kingsley Wood je dejal v parlamentu, da študira načrt glede obdavljenja bogatih britskih podanikov, ki bivajo v Ameriki. Zadevno vprašanje je zastavil ministru liberalcev Geoffrey L. Mander in obenem omenil imena bogatinov, ki žive v New Yorku in drugih ameriških mestih.

Demokratje izbrali kandidata za senatorja

Chicago, 7. febr.—Okrajna organizacija demokratske stranke je izbrala kandidata za zveznega senatorja, ki pride na glasovnico pri primarnih volitvah 14. aprila. Kandidat je kongresnik Raymond S. McKeough, ki v kongresu reprezentira drugi distrikt. On je bil izbran potem, ko je zupan Kelly izjavil, da ni kandidat. McKeough je obljubil, da bo še nadalje podpiral politiko Rooseveltove administracije. On se bo potegoval za sedež, ki ga ima zdaj republikanski senator C. Wayland Brooks. Slednji, ki je tudi kandidat, je bil zagovornik ameriške izolacije do japonskega napada na Pearl Harbor.

Hitler imenoval nove generale

Stockholm, Švedska, 7. febr.—Vest iz Berlina se glasi, da je Hitler imenoval 22 novih generalov. Ti bodo nasledili one, ki so bili odstavljeni zaradi porazov nemških armad na ruskih frontah. Vest dostavlja, da so v teku priprave za veliko nemško ofenzivo proti Rusom, ki se prične prihodnjo pomlad.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Cincero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povetli, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Akcija za pomoč Ameriki

Detroit. — Odkar je Japonska zahrbno napadla Ameriko, se je svetovna situacija docela spremenila. Svet se je razdelil v dva tabora, v dva kontrasta: eden hoče demokratično osvoboditev vseh narodov, drugi hoče z brutalno silo podjarmiti in zaslužiti ves svet. Uničiti hoče civilizacijo in tisoče let staro kulturo ter nas peljati nazaj v črno preteklost, v dobo barbarstva, kar se pa ne sme zgoditi.

Amerika, Rusija, Anglija in druge svobodoljubne države morajo nositi zastavo svobode, demokracije in enakopravnosti. 26 držav, ki so podpisale smrt nacifazizmu, in še druge, ki se tem pridružijo v bližnji bodočnosti, ne bodo mirovale tako dolgo, da strejo nacifaziističnega zmaja, pa naj ima še toliko glav. Remember Pearl Harbor, ki je porinil Združene države v svetovno klanje in združil vse ameriško prebivalstvo, tu rojeno in tujerodno, katero je pripravljeno žrtvovati se do bele krvi za zmago nad fašizmom. Mi Slovenci smo samo majhen člen v verigi teh narodov, a nočemo zaostajati za drugimi. Tudi mi se zaobljubljamo, da bomo v vseh ozirih in po najboljših močeh prispevali naši novi domovini do zmage. Gmotno ji lahko največ pomagamo s kupovanjem federalnih bonдов in znak, moralno z bodrenjem omahljivcev. Naši sinovi in mi sami, če bo treba, jo bomo ščitili s svojimi življenji.

V ta namen zastopniki slovenskih organizacij v Detroitu, podpornih, kulturnih in drugih, sklicujejo javni shod, ki se vrši v nedeljo, 1. marca, ob 2. popoldne v Slovenskem narodnem domu na 17153 John R. Imeli bomo tudi vladne govornike. Pogovorili se bomo med seboj, kako najlažje pomagamo naši vladni do zmage.

Zelimo tudi, da nam vsi Slovenci v Detroitu in okolici sporoče, koliko obrambnih bonдов in znakov so kupili, koliko so darovali za Rdeči križ ali na drug način pomagali, in koliko slovenskih fantov služi Strica Sama. Vse te podatke bi radi podali kot celoto, da dobimo Slovenci v Detroitu priznanje kot celoto. Mi vemo, da so detroitski Slovenci že dosti prispevali, toda kot posamezniki ne pridejo dosti v poštev.

V svrhu, da dobimo kolikor mogoče natančen seznam, bomo na društvenih sejah razdelili male kuverte z listkom, na katerem naj vsakdo označi vsoto kupljenih bonдов ali daril Rdečemu križu. Tudi društveni tajniki bodo imeli na roki kuverte, katerih se naj vsakdo poslužiti, ko plača assessment. Tisti, ki ne prihajajo na seje in tisti, ki ne pripadajo nobeni organizaciji, so naprošeni, naj pismo sporoče na naslov SND, 17153 John R. Detroit, Mich. — brez podpisa, tajnost jamčena.

Na tem shodu 1. marca bomo tudi razpravljali o pridružitvi k Jugoslovanskemu pomožnemu odboru in da si nabavimo poslovnico. Gotovo se vsi zavedamo, v kakšnem trpljenju se nahajajo naši rojaki, naši starši, bratje in sestre, v naši rojstni

domovini pod peto fašizma. Njih trpljenje je nepopisno. Vsak najmanjši dar jim bo blazil bedo in revščino, v katero so bili pah-njeni po krvoločnem Hitlerju in njegovem "puru" Mussoliniju. Razpravljali bomo tudi, ako nam bo kot narodni skupini mogoče prodajati obrambne bonde, da kot celota dobimo priznanje. Ako dobimo dovoljenje, si bomo na tem shodu izvolili zapupnike, ki bodo šli lahko takoj na delo. Na tem shodu bo tudi predložena resolucija o naši lojalnosti predsedniku Rooseveltu in ameriški vladi. Torej ne pozabite na ta javni shod 1. marca ob 2. popoldne v SND, ki je shod vseh Slovencev v Detroitu. Agitirajte vsi in povsod in udeležite se vsi.

Joseph Korsic, predsednik,
Anton Jurca, tajnik.

Glas staraga pionirja

Witt, Ill. — (Nadaljevanje) — Sedaj se pa vrnimo nazaj v leto 1908. Nekoga dne sem čital v Glasu Svobode, da se je v Chicagu ustanovila nova podporni organizacija pod imenom SSPZ. To je bilo meseca oktobra. Takoj sem šel na delo in hitro skupaj zbral 15 kandidatov in društvo je bilo ustanovljeno meseca novembra istega leta. Društvo je dobilo št. 5 — to je bilo v Darghau, Pa.

Meseca januarja 1909 prideva skupaj z nekim rojakom, ki me vpraša, ako bi bilo mogoče pristopiti v društvo. Odgovoril sem mu, da lahko pristopi tukaj ali tam, ker imamo dve društvi, on pa si naj izbere, katerega hoče. Vprašal sem ga, koliko je star. Pove mi, da je že prekoračil 45. leto. Hitro pišem v glavni urad SNPJ in SSPZ. Od jednote nisem dobil odgovora, pač pa od SSPZ, ki se je glasil, da v društvo lahko sprejememo kandidata, ako ni prekoračil 50. leto starosti, toda pod pogojem, da dotični kandidat pridobi deset mlajših kandidatov za pristop v društvo.

Ko sem prečital tisto pismo, sem šel takoj na agitacijo in sem v enem dnevu dobil 11 kandidatov. Seveda sem vse po imenu zapisal in zahteval dolar od vsakega, da sigurno pridejo. Tisti dolar je bil njih last za tri mesece; ako v treh mesecih ni pristopil v društvo, je dolar ostal v društveni blagajni. Ko je na februarjski seji leta 1909 prišla točka sprejemanje novih kandidatov, so me kar debelo gledali, ko sem pričel citati njih imena. Predlagal sem jih dvanajst in za toliko novih članov je društvo napredovalo na tisti seji.

Omeniti pa moram, da brez sodčka pive ni bilo. Potem smo začeli govoriti o društvenih stvarih. Seveda, takrat je bilo s pridobivanjem novih članov vse drugače, ker so bile vrata Amerike široko odprta priseljavanju. Danes je tudi v tem oziru vse drugače.

Leta 1915 sva na pošti prišla skupaj z nekim Dalmatincem. Z njim sva prišla že prej večkrat skupaj, toda ga nisem vprašal, če spada h kakemu društvu. Tisti dne sem na pošti dobil dva čeka iz gl. urada. Ko moj znaneec vidi tista čeka, me vpraša,

čemu sem jih prejel. Pojasnim mu, da je to bolniška podpora iz gl. urada za dva bolna člana. Vpraša me, če pri nas glavni urad plačuje bolniško podporo, kar pritrdim. Potem mi pove, da je spadal k Hrvatski bratski zajednici, toda je pustil, ker ni dobil bolniške podpore, ko ga je pobilo v rovu in ni bil mesec dni sposoben za delo. Povedal mi je tudi, da pri HBZ društva plačujejo bolniško podporo, ne glavni urad. Rekel sem mu, naj pristopi k našemu društvu in bil je takoj pripravljen. Povedal sem mu, kako je pri naših društvih, da mora vsak kandidat plačati dolar, ko je predlagan in da je ta dolar njegov za dobo treh mesecev, to je, da mora v tem času pristopiti, drugače gre dolar v društveno blagajno. In to je storil.

Prihodnje leto se je tisti Dalmatince preselil v drugo nasebino in pošiljal denar, ker tam ni bilo društva. Meseca avgusta mi pa piše, naj pridem v njih nasebino, ker tam je dosti Slovencev in Hrvatov, društva pa nobenega. Pridem naj, da bova ustanovila društvo. Hitro sem mu odgovoril, naj počaka do meseca oktobra, ker se v septembru (1916) vrši konvencija SSPZ v Clevelandu in se iste udeležim kot delegat. Ko hitro se vrnem s konvencije, ga obvestim, on pa naj spravi skupaj nove kandidate in bomo ustanovili društvo. Tako sem mu pisal.

Meseca oktobra se res podam v 43 milj oddaljeno nasebino. Od doma sem šel v soboto popoldne, vrnil sem se pa v ponedeljek popoldne. Ko pridem v soboto popoldne v tisto nasebino, me je dotični član že čakal. Pozdravlja se in se podava v gostilno, da se malo okrepčava. Po par kozarčih piva se nama je razvezal jezik in začela sva govoriti o društvenih stvarih. Vprašal sem ga, koliko novih kandidatov ima. "Mislim, da jih je 24", je odgovoril. Dobro, sem si mislil. Vprašam ga, če imajo pripravljeno dvorano za sejo. Ja, vse je v redu.

V nedeljo popoldne ob dveh se zberemo v tisti dvorani. Mi dva sva se podala tja že ob eni uri in v 15 minutah sva že bila v dvorani. Res jih je bilo tam že precejšnje število, več kakor mi je bilo povedano. Mislim sem si, začetek bo dober. Ko se odpre seja, me je moj sobrat predstavil navzok, češ, da jim bom pomagal ustanoviti društvo. Do neke meje je šlo vse gladko. Jaz sem jim predložil dveje pravil: SNPJ in SSPZ. Pojasnim jim vse potrebno: za koliko se lahko posameznik zavaruje za smrtnino in bolniško podporo. Vse je bilo dobro in seveda vsi so kar križem govorili, le nekdo je sedel tiho v kotu in ni spregovoril besede. In tisti človek nam je vse porušil. Zgodilo se je takole:

Nekdo ga vpraša, kaj on misli — ime mu je bilo John. In ta John je odgovoril, da hoče najprej videti pravila in načelno izjavo. Na zahtevo sem mu takoj dal pravila obeh organizacij. Najprvo odpre pravila SNPJ, hitro najde, kar je iskal, natihoprečita, jih položi na kolena, pogleda kvišku in svetlohlinsko zdi-hne. Potem vzame pravila SSPZ, jih prečita, seveda natihoprečita enako kot s prvimi, nakar se mu razveže jezik in bruhne iz njega:

"Rojaki! Kaj pa mislite — tako društvo ustanoviti v naši nasebini! Ali ste izgubili svoje močgane! Ali ste prišli ob pa-

met! Ti dve organizaciji sta o-be brezverski!" Rohnel je še naprej. Hotel sem jim pojasniti, da je glede verskega vprašanja prostovoljno, da vsakdo lahko veruje, kar hoče. Nič ni pomagalo. Janez je še huje začel u-drihati po meni in po organizaci-jah. Imenoval me je "antikrista" in da je najbolje, da takega člo-veka takoj linčajo. "Policmana bom poklical, da ga aretira in vržejo v ječo, da ne bo nikdar več zagledal belega dne".

Ko sem videl, kaj se godi, da je nahujskal ljudi proti meni in proti organizacijama, sem spre-videl, da je najbolje, da jo hitro odkurim, da jih še po pulki ne dobim. Poberem listine in z mo-jim sobratom Dalmatincem se odpravim iz dvorane. Greva na cesto, toda Janez še vedno kriči v dvorani.

Kakor sem potem izvedel, je bil tisti Janez največji verski fanatik. Imel je dokraja zakaje-ne močgane, čeprav je bil pre-cej oddaljen od Pittsburgha. Im-el sem še več takih doživlja-jev, toda ta je prekašal vse. Pa tudi stroški še niso bili tako vi-soki za tako solo — samo \$25 me je stal ta "špas". Toliko sem namreč takrat zapravil iz svoje-ga žepa.

Ko sem prišel leta 1917 v Chi-cago na sejo glavnega odbora S. S. P. Z. in jim povedal, kaj sem doživel v tisti nasebini, ko sem skušal ustanoviti novo društvo, so se mi seveda smejali, ker ta-ki prizori takrat niso bili redki. Ampak časi se spreminjajo, kot sem že omenil, in tudi v tisti na-sebini so se razmere spreme-nile. Tudi v tisti nasebini je bilo ustanovljeno društvo obeh or-ganizacij, SNPJ in SSPZ. Kam se je tisti Janez spravil, ne vem. Vsekakor pa je možno, da so se mu možgani izčistili in da je spoznal, da je bolje pri podpor-nih organizacijah kot pri cerkve-nih. Seveda je razlika: pri društvu plačaš, ampak dobiš v potre-bi, pri cerkvenih pa ne dobiš nič, samo — daj.

Gotovo bo kdo rekel: "Glej ga, kako se hvali." Ampak je bilo vse resnica. (Konec prihodnjč.)
Jos. Hauptman, 151.

Garanje in staranje

Lawrence, Pa. — Naša nasebina je bila pred mnogo let; zelo ugledna in v zapadni Penni, zdaj se pa le redkokdaj kdo oglasi iz nje, ker so se napredno misleči večinoma izselili. Z delom gre tukaj še precej povoljno. Kdor dela, že nekako izhaja z zaslužkom. Tukaj je vse "day work", ker se premog naklada samo s stroji. V par urah en stroj naredi toliko kot deset delavcev dva dni. Dnevna plača je od \$6.76 do \$9. Dela se noč in dan na tri šifte, tako da gospodje ka-pitalisti lahko doma spijo in sa-njajo, toda profit jim kar naprej leti v bisago, ki ni nikdar polna.

Kar se tiče družva, gre še pre-cej povoljno. Dvorano redno od-plačujemo in ne bo dolgo, ko bo-mo lahko rekli, da je popolno-ma naša. Le tako naprej!

Leta 1941 je že za nami in zdaj smo v letu 1942. Toda, ali smo trpinji kaj na boljšem? Le toliko vem, da sem eno leto starejši in bliže grobu. Letos mi kaže, da bom moral prav tako garati kot lani, dokler me ne zapuste mo-či. Potem pa, če nas ne položijo v grob, bomo prepuščeni na mi-se mo razveže jezik in bruhne iz njega:

Skoraj vsak dan čitam v Pro-sveti—in tudi v Proletarcu—ka-ko umirajo naši sovratniki, ki so prišli ista leta v to obljubljeno deželo kot mi. Zda je šel spet eden mojih vrstnikov v večno lo-višče, namreč Jack Dermoto, do-ber društvenik, ki je veliko na-pravil za društvo 6 na Syganu in za jednoto. K SNPJ sem tudi jaz pristopil kmalu potem, ko sem prišel iz starega kraja. Kip Svobode sem v New Yorku za-gledal 2. febr. 1904, 3. jan. 1906 pa sem pristopil v društvo 6 SNPJ na Syganu.

Ko sem tisti dan prišel s seje domov na kosilo in povem, da sem pristopil v tisto društvo, ki zboruje pri Franku Miklavčiču, mi je gospodar rekel, da ne bom imel sreče, ker sem pristopil v brezversko organizacijo. Odvr-nem mu, zakaj mi tega ni prej povedal. Tako me je torej sku-šal prestrašiti.

Ko grem po kosilu ven, sre-čam na cesti takratnega tajnika

Franka Dermoto. Povem mu, kar mi je gospodar rekel, on pa se je pričel tako smejati, da se je pripogibal. V smehu mi pravi: "Frank, nič se ne boj, ne bo te hudič vzel zato, če si postal naš član."

Kar se tiče sreče, je res nimam preveč v materialnem oziru, am-pak nekoliko sem tudi sam kriv. Kar se tiče zdravja, sem pa eden najzdravejših, ker zdrav sem zmiraž toliko, da morem garati dan za dnem. Brez dela še ni-sem bil do danes, odkar sem v Ameriki. Zmeraj garam kar na-prej, za kar se moram zahvaliti mojemu zdravju, dasi človek ni-ma drugega od tega kot bomo eksistenco in zgarane stare kosti.

Kar se tiče listov, se mi naj-bolj dopadeta Prosveta in Prole-tarec, katerih sem že star na-ročnik in tudi ostanem, dokler bom mogel plačevati naročnino. Rad čitam dopise od Valentinci-ča, Jankoviča, Barbiča in dru-gih. France, le še kaj napiši o lepih nočicah in črnih očeh, ker sem tudi jaz med tistimi, ki jih čislajo.

Frank Strah, 245.

Slovincem v Chicagu in okolici

Chicago. — Lokalni odbor Ju-goslovanskega pomožnega odbo-ra, slovenska sekcija, je na svo-ji seji dne 28. januarja v dvora-ni SNPJ sklenil, da priredi velik koncert in zabavo. Čisti dobi-ček te prireditve bo šel v korist rojakom v starem kraju in Ame-riškemu rdečemu križu. Prire-ditev se bo vršila v nedeljo, 24. maja, v Bohemian American Halli, 1436-40 West 18th Street. Na tej prireditvi bodo sodelova-li vsi pevski zbori iz Chicaga in South Chicaga. Na programu bo tudi nastopilo več posameznikov, kateri bodo pripomogli k uspehu prireditve. Natančen pro-gram bo pravočasno objavljen v slovenskih časopisih.

Vsa društva, pevski zbori in klubi so prošeni, da ne prireja-jo svojih prireditev na nedeljo, 24. maja, ker tukaj je potrebno, da sodelujejo vse slovenske sku-pine in posamezniki, ker le na ta način nam je zagotovljen uspeh, na katerega bodo lahko ponosni vsi Slovenci v Chicagu in oko-lici.

Za to prireditev se bo izdala programska knjižica in se bodo pobirali oglasi med Slovenci in drugod, kjer se jih bo pač mo-glo dobiti. Cena oglasom je sle-deča: Cela stran \$20, 1/2 strani \$10, 1/4 strani \$5 in 1/8 strani \$2.50. Nabirali se bodo tudi "Pa-trons" po 50 centov in "Well Wishers" po 25 centov. Ako vas kdo vpraša za dar ali oglas, za-htečajte, da vam pokaže izkazilo, katero mora biti podpisano po predsedniku in tajniku lo-kalnega odbora in potrjeno s pe-čatom. Pazite se, da ne izročite vaš dar ljudem, kateri nimajo pooblastila od tega odbora. Za-htečajte vedno potrdilo od nabi-ralca, kateremu izročite dar.

Vprašanje nastane, kdo naj na-bira darove in oglase. Moje mne-nje je, da bi moral biti vsak Slo-venec in Slovenka odbornik te akcije, ker le na ta način bomo dosegli sto procentni uspeh. Ne čakajte, da kdo pride k vam, sto-pite sami k odbornikom in da-rujte, kolikor vam je pač mo-góče. Zavedati se morate, da vsi odbori delujejo brezplačno in ako jim priskočite na pomoč, bo-ste samo izvršili svojo dolžnost kot zaveden ameriški Slovenec. Vaš odbor se dobro zaveda, da le, ako zmaga Amerika in njene zaveznice, nam bo mogoče po-magati trpečim rojakom v sta-rem kraju. Zato je bilo določe-no, da gre del dobička v pomoč Ameriškemu rdečemu križu.

Jaz sem prepričan, da ni med nami Slovence, kateri bi ne ho-tel sodelovati pri tako plemeniti stvari. Le pomislite: na eni stra-ni pomagata ameriškemu fantom, kateri so vsak dan v smrtni ne-varnosti samo zato, da nam ohrani-jo svobodo in sistem ameriške-ga življenja, katerega vsi tako vi-soko cenimo in odobravamo. Drugi del dobička gre vašim ro-jakom, kateri so prišli pod peto tuja brez lastne krivde in ka-teri vas prosijo, da jim prisko-čite na pomoč, da jih tako re-šite telesnega in narodnega po-gina.

Večkrat se sliši kritika, zakaj ne gre pomožna akcija Ame-riškega rdečega križa in pomoč za rojake v starem kraju bolj do- (Dlje na 3. strani.)

Po tej vojni ne bo povratka...

Ko so se največji ameriški nazadnjaki (burbonci iz republikanske stranke) vrnili v vlado Združenih držav kmalu po prvi svetovni vojni, so brenkali samo eno pesem: Nazaj, nazaj v normalnost — — —

"Nazaj v normalnost" je za nazadnjake pomenilo nazaj v staro gospodarsko politiko, nazaj v sistem žilavega individualizma, nazaj v zlate čase privatnega dobička in ekonomskega izkoriščanja.

Res so razni Hardingi, Coolidge, Hoover itd. porinili Ameriko nazaj v "normalnost"—največ s prevaro, triki in pocukrano propa-gando o prosperiteti. Dvajseta leta so bila njihovo desetletje; dvajseta leta so bila njihovo meddobje, ki je do zadnje mišice in žilice napelo pljuča in zagnalo zadnji krik dolge predvojne dobe. Nato pa—finis.

Desetletje dvajsetih let se je zaključilo, kakor se je moralo, s strahovitim ekonomskim polomom "normalitete." Umetno ustvarjena in do najvišjega viška z vsemi "normalnimi" silami pritrpana prosperiteta—katera je imela postaviti pred hišo slehernega Američana dva avtomobila in na mizo slehernega ameriškega prebivalca vsak dan pečeno kokoš—je ob koncu dvajsetih let s strahovitim pokom izpuhtela v nič kot prenapet balonček.

Posledice tega korenitega bankrota ameriškega kapitalizma so znane.

Odmev je šel po vsem svetu in privatno gospodarstvo vsega sveta je obležalo na tleh.

Svetovna depresija, ki se je začela v začetku tridesetih let iz povratka burbonske "normalnosti" v Združenih državah, je v Nemčiji deloma pomogla do Hitlerja—drugi vzroki nemškega nacizma in italijanskega fašizma so izvirali iz Versaja in pa blaznega ruskega boljševizma—v Franciji je pomogla do Lavala, v Angliji je pomogla do Baldwina in Chamberlaina, v Ameriki je pa poro-dila največjo revolucijo v zadnjih 150 letih.

Ta revolucija, ki se je začela z Rooseveltovim novim dealom, traja že devet let. Z orkanom druge svetovne vojne, ki ga je sprožil Hitler, se ta revolucija ni pretrgala, pač pa se še bolj stopnjuje.

Zanimivo je dejstvo, da je v sami Ameriki še na milijone ljudi, ki ne vedo ničesar o tej revoluciji—ki se posmehujejo in norču-jejo, če jim to omeniš.

Najbolj se posmehujejo in norčujejo stari—revolucionarji iz poklica ali prepričanja, katerih naloga je, da neprenehoma napo-vedujejo socialno revolucijo in ti kažejo natančne načrte ali "blue-prints" svoje revolucije, v katerih je do pike razloženo, zakaj in kako mora priti njihova revolucija. Pri njih ni nobene revolucije, če ne gre po njihovem načrtu. . . Ti poklicni "revolucionarji" so podobni indijanskemu dežotvorcu, ki pravi, da le takrat bo de-ževalo, kadar on hoče; kadar kljub njemu dežuje, ni to dež, tem-več je—hudičovo nagajanje.

Stari burbonci, ki bodo do svoje smrti verjeli v povratak "nor-malnosti", so na drugem ekstremu. Oni vidijo veliko več. . . Oni vidijo v Rooseveltu drugega Stalina, ki namerava pripeljati ko-munizem v Ameriko skozi zadnja vrata. . . Da je privatni kapita-lizem bankrotiral? Otročarija! Sistem privatnega dobička—sistem svobodnega podjetja!—je žilav in zdrav, da je kaj, le novi deal naj drži prste proč!

Tako motovitila oba ekstrema. Prvi ne vidi ničesar, k večjemu morda malenkostne reforme, drugi pa vidi velikansko pošast, ki odpira svoj satanski gobec, da požre svobodo gospodarstva, svobo-do trga v Ameriki—sploh vso svobodo in civilizacijo.

Na sredi pa so milijoni ljudi, ki samo zijajo in poslušajo, a ne vedo, kaj se godi—sploh ne vedo, kaj se je zgodilo v zadnjih de-ve-tih letih. Vedo samo toliko, da je bil relief, da so davki narasli, da delavce unije zelo rogovilijo in da je bil Franklin D. Roosevelt že trikrat izvoljen za predsednika, kar se ni še nikdar zgodilo; dalje vedo, da je Amerika danes v vojni. That's all.

Povejte jim, da že deseto leto menjajo skozi največjo revolucijo v Ameriki in zazijali bodo: aaa? Povejte jim, da po vojni ne bo več vse po starem, da pridejo nove stvari—in spet bodo zazijali: aaa?!

Vzlic temu revolucija maršira. Stari kapitalisti so še pri življe-nju, sistem dobička in cen še vedno obratuje, delavci prejemajo plače in kupujejo potrebščine kot so vedno—kljub temu revolu-cija maršira.

To je tisto, ki vara milijone!—

Devet let že prihaja nov red v Ameriki, ljudje pa vidijo le neka groteskna znamenja, ki se ljudem kažejo v podobah, katere jih—odbijajo, ker so jim zoperne. Realizem je čudna stvar. Nikdar ne prihaja z romantično pesmijo in godbo, a plapolajočimi zastavami. . . Baš narobe.

Doba med prvo in drugo svetovno vojno bo v bodoči zgodovini znana kot medvojna perioda, v kateri je bila svetovna demokracija najprej grdo ponižana in osramočena, potem je pa bila poveljana kot še nikdar prej.

V tej periodi je bila položena podlaga novemu, demokratičnemu redu, ki se je pojavil v Ameriki in potem je objel polagoma ves svet.

Po tej vojni ne bo povratka v "normalnost"—brez ozira na to, kako si ga reakcionarji želijo in ne glede na to, koliko zločinov in kakine zločine bodo izvršili v svoji slepoti in gluhoti, ko se vrne mir—preden se sami pokopljejo.

Od leva na desno: Julius Emepak, tajnik blagajnik unije United Electrical, Radio & Machine Workers, Philip Murray, predsednik CIO, in R. J. Thomas, predsednik avne unije.

Vesti iz podjarmljene tare domovine

OROČILO AMERIKE GOSLAVIJI

Prinamamo prevod radijske od-
nosno, v kateri je bilo nedavno na
valovih poslano iz Zdru-
ženih držav v Evropo sledeče
oročilo:

Jugoslavski narod! Vesti o
trpljenju jugoslovanske
naroda, ki so ga povzročili na-
stali valovi poslano iz Zdru-
ženih držav v Evropo sledeče
oročilo:

Krutosti, ki so jih izvršili nad
ženi, ženami in otroci v Jugosla-
viji, so del dokazov o nemških
zločinih. Predsednik je ob-
dal, da tega ne bo pozabil.
Zdržene države si prizadevajo
vse sredstvi za uničenje
vseh sredstev in zopetno postavi-
viti svobodno državo, ki je Ju-
govina nekdanja bila. Tiranska
zasedba se more spre-
niti samo z zavezniško zma-

zavezniški svet ve in z ve-
mi simpatijami spremlja dej-
stvo, da se Jugoslavija še vedno
bori proti nacizmu. Zato
je se, da jim grozi neiz-
ogibno uničenje, brez kakršneko-
ga ne na neposredno pomoč od
Zdrženih držav. Tudi če oboro-
ženo borijo z boljše oborože-
nim sovragom, ki je številni-
krat stokrat močnejši. Ti ju-
govini so napisali in še pišejo naj-
neje strani v zgodovini svo-

predsednik Roosevelt je poob-
dal radio Zdrženih držav za-
to, da te žrtve ne bodo za-
pustili. V usodnih dnevih marca
aprila 1941 Jugoslavija ni ko-
la stopti v boj za svobodo
obranitev demokratskih na-

V težkih preizkušnjah te
je Jugoslavija dokazala
vero v ta načela.

Jugoslavija že več kot pol pe-
ri pod krutim režimom te-
la, ki raste iz dneva v dan.
Vendar junaški odpor prav
tako, ne izgublajoč časa,
postaja celo močnejši od tla-

beni duh jugoslovanskega
naroda je neprecenljiv prispevek
zvezniški stvari.

Predsednik pozna mnoge po-
močnosti v vpadu v Jugoslavijo.
Je slišal vsa strašna poročila,
očutil, kakor vse civilizirani
narod. In on objavlja vno-
vzpostavitev svobode in
obojenje izpod nacijskega

veliko premočje in divja-
nem edinstvenim v zgodovini
Nemčija in Italija razdelili
Jugoslavijo. Del ozemlja sta dali
Italiji in Nemčiji, Madžar-
ski in Bolgariji. V Srbiji je po-
stala nemška vojaška vlada,
hrvatski pa je proglašena ta-
limenovan neodvisna hrvatska
država. Za "kralja" te drža-
ve bil imenovan italijanski
kralj iz Spoleta. Pri sramoti
pomaga zloglasni hrvatski
Ante Pavelić.

Prvi korak nemške zasedne
vlasti v Sloveniji je bil, da je
bila vse znake in simbole s
vsega ali jugoslovanskim
znamom. Vse osebno lastni-
stev so uradno zaplenili.
V cerkve so zaprli, samo-
ne in kulturne ustanove so
zaplenili. Zadrage, delavska
in gospodarske organiza-
cije so zaprli ali razpustili. Slo-
vanske rodoljube in intelektual-
ce so poslali v koncentracijska
taborišča. Vse dru-

Slovenec pa so prepeljali v
taborišča. Mlade deklice, od 15-20
let, so poslali v Nemčijo za naj-
lepeše nemške vojske.

Srbski pokrajineh iztreb-
ili prebivalstvo v organizira-
ni vojski. Nemre, čeprav
v Sloveniji, ki se dogajajo v
vseh krajih in v zvezi z
vsega ali jugoslovanskim
znamom. Vse osebno lastni-
stev so uradno zaplenili.
V cerkve so zaprli, samo-
ne in kulturne ustanove so
zaplenili. Zadrage, delavska
in gospodarske organiza-
cije so zaprli ali razpustili. Slo-
vanske rodoljube in intelektual-
ce so poslali v koncentracijska
taborišča. Vse dru-

Slovenec pa so prepeljali v
taborišča. Mlade deklice, od 15-20
let, so poslali v Nemčijo za naj-
lepeše nemške vojske.

Srbski pokrajineh iztreb-
ili prebivalstvo v organizira-
ni vojski. Nemre, čeprav
v Sloveniji, ki se dogajajo v
vseh krajih in v zvezi z
vsega ali jugoslovanskim
znamom. Vse osebno lastni-
stev so uradno zaplenili.
V cerkve so zaprli, samo-
ne in kulturne ustanove so
zaplenili. Zadrage, delavska
in gospodarske organiza-
cije so zaprli ali razpustili. Slo-
vanske rodoljube in intelektual-
ce so poslali v koncentracijska
taborišča. Vse dru-

Slovenec pa so prepeljali v
taborišča. Mlade deklice, od 15-20
let, so poslali v Nemčijo za naj-
lepeše nemške vojske.

Srbski pokrajineh iztreb-
ili prebivalstvo v organizira-
ni vojski. Nemre, čeprav
v Sloveniji, ki se dogajajo v
vseh krajih in v zvezi z
vsega ali jugoslovanskim
znamom. Vse osebno lastni-
stev so uradno zaplenili.
V cerkve so zaprli, samo-
ne in kulturne ustanove so
zaplenili. Zadrage, delavska
in gospodarske organiza-
cije so zaprli ali razpustili. Slo-
vanske rodoljube in intelektual-
ce so poslali v koncentracijska
taborišča. Vse dru-

Slovenec pa so prepeljali v
taborišča. Mlade deklice, od 15-20
let, so poslali v Nemčijo za naj-
lepeše nemške vojske.

Srbski pokrajineh iztreb-
ili prebivalstvo v organizira-
ni vojski. Nemre, čeprav
v Sloveniji, ki se dogajajo v
vseh krajih in v zvezi z
vsega ali jugoslovanskim
znamom. Vse osebno lastni-
stev so uradno zaplenili.
V cerkve so zaprli, samo-
ne in kulturne ustanove so
zaplenili. Zadrage, delavska
in gospodarske organiza-
cije so zaprli ali razpustili. Slo-
vanske rodoljube in intelektual-
ce so poslali v koncentracijska
taborišča. Vse dru-

lovič misli, ko je dejal odposlan-
stvu nemških častnikov: "Ne mo-
rem vam reči, kako dolgo se bom
mogel boriti, lahko pa vam po-
vem, kdaj se bom nehal boriti.
Tistega dne namreč, ko se bo
Nemčija brezpogojno udala za-
veznikom ali pa takrat, ko bo
zadnji nemški vojak mrtev...
Borili se bomo do končne zmage
naših zaveznikov."

Predsednik pozna žrtve, ki jih
je dala Jugoslavija. Ne bodo za-
man.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

bro naprej. Ali se zavedate, kaj
je vzrok? Predobro nam je! Če
bi nas le par dni ali par tednov
bombardirala sovražna letala in
nam pobila naše očete, matere,
otroke in prijatelje, ako bi stra-
dali in gledali umiranje naših
družin od gladi, ako bi nas pos-
tili umirati na bojnem polju ra-
njene in pobijane—ako bi mi
vse to preživeli, potem bi razu-
meli pomožno akcijo in Rdeči
križ.

Slovenci, poskusite si predsta-
viti vse to in darajte, kolikor
vam je največ mogoče. Lahko
ste prepričani, da vam bo ta de-
nar prinesel obresti, na katere
boste lahko ponosni vse svoje
življenje, ker zavedali se boste,
da z vašim darom ste pripomo-
gli k zmagi pravice in svobode.
Veliko lahko tudi storite, da pri-
pomorete do zmage, ako kupuje-
te United States Saving Bonds.

Denar, katerega investirate v
bonde, je varno naložen in nosi
dobre obresti. Zavedati se mo-
rate, ako bi prišlo do tega, da bi
vaši bondi izgubili vrednost, po-
tem tudi vaš denar na banki ali
pa doma ne bo imel nobene vred-
nosti. Ako je vaša resna želja,
da obdržite svobodo in vrednost
vaših prihrankov, stopite takoj
danes in investirajte vaš denar
v Saving Bonds. Ponosni bodite,
da lahko z žulji vaših rok pripo-
morete do zmage Ameriki in
obnem osvobodite Slovence v
starem kraju izpod kopita kru-
tih diktatorjev.

Anton Krapenc,
predsednik lokalnega odbora.

Nekoliko komentarja

Bellingham, Wash.—Da se zo-
pet oglašim, je vzrok to, ker sem
dobil od rojaka Matha Turka za-
vitek lista San Diego Union
News, ki ima na prvi strani sliko
H. S. — "Director-in-Chief of
Technocracy Inc." Zraven je bil
priložen tudi del Prosvete z mo-
jim dopisom z dne 20. jan. Gle-
dam in obračam, zakaj mi rojak
Turk to pošilja, pa vidim pod-
črtano pod stavkom—"Denar ni
nič."

Na to me je torej naš rojak
hotel opozoriti, češ, "ali vidiš,
da imamo tehnokrati prav! Saj sam
praviš, da denar ni nič." Res
sem to zapisal, toda s tem še ni
rečeno, da je denarni sistem ti-
sto zlo, katerega bi bilo treba
odpraviti. Naj omenim, da je
moja največja želja, da se o tem
pogovorimo v javnosti, da bodo
družbi čitalci Prosvete slišali, ker
tudi to spada k izobrazbi, dokler
se dostojno razpravlja.

Je že blizu 40 let, ko sem bil
zraven slučajno, ko sta dva mo-
žaka argumentirala. Prvi je tr-
dil, da je denar vzrok, da je sla-
bo na svetu za navadno ljud-
stvo. "Če ne bi bilo denarja, bi
bilo vsega dovolj," je modroval.

Drugi pa je trdil, da denar je le
mera za vrednost blaga in da bi
brez te mere bila prava konfu-
zija v izmenjavi dobrin.

Tako sem slišal v Trstu pred
39 leti. Torej, kateri je imel
prav? Jaz nisem nasproten teh-
nokratom, toda vzrok, da se jim
ne pridružim, je ta, ker ne ver-
jamem, da je to kaj novega ali
obetajočega za njih uspeh. Da
simo na jasnem: Dokler bo sistem
za profit, dokler bodo naravne
dobrine last nekaterih, bo še iz-
koriščanje človeka po človeku.
In ti lastniki bogastva uvajajo
moderne stroje v svoje tovarne,
premogovnike, rudnike, itd. Ti
možje danes odločajo—govorim
o času pred vojno—koliko profita
prinese stroj. In oni—brez
tehnokratov—uvajajo strojno
tehniko v industrije in tudi v po-
ljedelstvo, ampak ne za dobro-
bit mase, pač pa zato, da vleče-
jo čim večje dividende in obre-
sti in da—"delnice poskočijo".
Dokler pa bo obstajal sistem iz-
koriščanja za profit, bo vsaka
nova iznajdba vrgla nove tisoče
ali milijone delavcev od zaslu-
žka.

Ne denar, ne tehnokracija ni
kriva, kot sem že slišal: "Če bi
ne bilo strojev, bi bilo dovolj de-
la." Pri povrnem opazovanju bi
se to res mogoče videlo logično,
toda temu ni tako. Sistem je ti-
sti, ki je postavil—postavno ro-
panje in izkoriščanje. Tudi da-
našnja vojna ni nič drugega kot
posledica obstoječega sistema.

Čudim se tehnokratom, da oni
tega ne vidijo. Oni odklanjajo
politiko. Smešno. Kapitalisti pa
trošijo težke milijone dolarjev,
da zaslepijo maso, da glasujejo
za njih kandidate. Tudi neka-
teri delavci pravijo: "To hell
with politics!" In baš to je tisto,
kar boss hoče.

Recimo, da bi bilo ameriško
ljudstvo toliko politično zaved-
no, kot je bilo na primer v Tr-
stu leta 1907, ko so bile državne
volitve, pri katerih je delavstvo
prvič volilo poslance v državni
zbor. Takrat sem prvič volil—
27 let sem bil star. Kajpada si
je moralo delavstvo težke pribo-
riti volilno pravico s železnimi
boji, dočim je bila ta pravica na
splošno priznana v Ameriki že
skoraj sto let prej. Ampak veli-
ka večina se neče potruditi, da
bi to pravico razumeno rabila. V
Trstu in tudi po vsej Avstriji so
takrat delavci poslali mnogo svo-
jih poslancev v državni zbor na
Dunaj.

To omenjam zato, ker se mno-
gi delavci jeze čez politikaše, ker
jim pred volitvami objubljujejo
vse mogoče in nemogoče, po vo-
litvah pa pozabijo na objube.
Če bi se ameriški delavci zani-
mali za politiko, za zdravo poli-
tiko in se seznanili z ustavo in
državnim ustrojem, da bi to vsaj
v toliki meri razumeli kot so
delavci v bivši Avstriji, sem go-
tov, da bi se marsikaj izboljšalo.
Namesto tega se pa pustite zava-
jati od raznih skemarijev, kot so
se na primer pojavili v zadnji
depressioni—Townsendov penzi-
ski načrt "\$200 na mesec," "End
of Poverty in California", zra-
ven pa še tehnokrati, ki odkla-
njajo politiko in jo kažejo lju-
dem kot zlo.

Ponavljam, da je poznanje dr-
žavnega ustroja, znanje ustave
in njenih dodatkov absolutno
potrebno za delavca, kot tudi po-
znanje profitnega sistema, ker
le na ta način on spozna, koliko
in kaj je mogoče storiti zastop-
nikom ljudstva v zakonodajnih

zbornicah, na sodiščih ali v ek-
sekutivnih uradih; z drugo be-
sedo, koliko more storiti vlada
s predsedniškim vred.

Yes, tukaj v Ameriki je bolj-
še življenje kot je bilo v bivši
Avstriji. Pomisliti pa je treba,
da je bila Avstrija rečna dežela
na naravnih dobrinah v primeri
z Ameriko. In tam, kjer ni, tudi
vojaška ne vzame—pravi star pre-
govor. Zato je Amerika, ker je
bogata, danes najboljša dežela na
svetu. Lahko bi bila pa še veliko
boljša, oziroma dobra tudi za ti-
sto tretjino prebivalstva, ki je
stalno v pomanjkanju, in tudi za
drugo tretjino, ki zasluži le za
borno eksistenco ali malo več.
Za spodnji dve tretjini prebiva-
lstva bi bila lahko boljše, če bi
ljudska masa znala bolj razum-
no rabiti glasovnico.

George Gornik, 493.

Vse ameriške republike za obrambo hemisfere

"Hitri in odločilni koraki" in
"praktična in sodelovalna akci-
ja", ki so jih ameriške republi-
ke začele, da tretji sestanek
ministrov zunanjih zadev ame-
riških republik v Rio de Janei-
ru, v Brazilju, dovede do sklad-
ne akcije vseh sil Novega sve-
ta, kot objavlja "Urad koordinat-
orja medameriških zadev".

Vse druge republike so hitele
pokazati svoje "lojalno prijatel-
stvo in sodelovalnost z Zdrže-
nimi državami Amerike — da
rabilno besede ministra zuna-
njih zadev Guatemala — čim je
Japonec napadel Havai in Phi-
lipine in so nadaljevali svojo
praktično akcijo za obrambo, ko
sta Nemčija in Italija napoveda-
li vojno Zdrženim državam.
Vsaka izmed 20 republik je za-
gotovila podporo ne le z besed-
ami, marveč ukrenila dejansko
čine obrambe — kar je moralo
osupniti Hitlerja po njegovem
dolgem propagandističnem de-
lovanju proti Zdrženim drža-
vam v teh republikah.

Vse republike Centralne A-
merike in Zapadnih Indij so ta-
ko napovedale vojno Japonski,
Italiji in Nemčiji.

Mehika je takoj pretrgala di-
plomatične in konzularne odno-
šaje z osovražnimi vladami in hi-
tro odposlala vojaštvo skozi o-
zemlje Zdrženih držav v svrhu
obrambe Spodnje Kalifornije,
kar je državni department Zdr-
ženih držav nazval "sijajen pri-
mer sodelovanja za obrambo
hemisfere s strani narodov te
hemisfere v borbi za svobodo in
demokracijo in proti zahrbit-
ni napadalen."

Kolumbija in Venezuela sta
tudi pretrgali odnose z onimi,
ki se vojskujejo z Zdrženimi
državami. Predsednik republi-
ke Kolumbije je poslaniku Zdr-
ženih držav v Bogoti takoj izro-
čil izjavo solidarnosti, odobreno
po kolumbijskem ministrskem
svetu, v kateri je rekel: "Vlada
je ukrenila in še nadalje ukrene
potrebne korake za sodelovanje
v obrambo kontinenta, posebno
pa se hoče učinkovito udeležiti
in preprečiti z vsemi mo-

gočimi sredstvi, da bi se varnost
Panamskega kanala ogrozila di-
rektno ali indirektno z ozemlja
Kolumbije, oziroma da bi se na
kolumbijskih tleh karkoli sto-
rilo proti pravilom medameri-
ške solidarnosti."

Na ta način je kanal obdan
od prijateljskih dežel, ki so se
odločile braniti to prometno žilo.

Druge dežele bolj proti jugu
so podvezle ravnopravne korake
za "skupno obrambo kontinen-
ta". Med temi koraki je bilo
zmrznenje sovražniških skla-
dov; dovoljenja, da se Zdrže-
ne države smejo smatrati kot
nebeligerentna dežela, kar prak-
tično pomeni, da pristanišča o-
stanejo odprta ladjam Zdrže-
nih držav, dočim ostanejo zap-
ta osovražnim ladjam; oviranje o-
sovražne propagande in zajamčenje
— kakor se je predsednik Vene-
zuele Modina izrazil — njihovih
"moralnih, umnih in material-
nih moči" za zaščito hemisfere
proti nasilstvu.

Republika Chile je sugerirala,
naj se zunanji ministri snidejo
v smislu dogovorov Buenos Ai-
resa, Lime in Havane, ki so do-
ločali skupno posvetovanje, ako
bi bile Amerike ogrožene. Zdr-
žene države so se pridružile in
skupaj z republiko Chile stavile
formalni predlog za konferenco.
Program, ki je bil odobren po
vrednotenju svetov Panameriške u-
nije, je v dveh delih: I. zaščita
hemisfere in II. gospodarska so-
lidarnost.

Nekatere pripombe drugih
vlad razodevajo, željo za še bolj
specifičen program edinstosti
ki je razvidno iz širkega pro-
grama. Na primer republikam
Ekvador je nasvetovala, da se
prvi del spremeni tako, da bi se
glasil "Zveza in zaščita zapad-
ne hemisfere" in Venezuela je
sugerirala, naj se pretresejo ko-
raki o "koordiniranju akcije,
potrebne za kontinentalno var-
nost, h korakom za "razvoj go-
tovih skupnih ciljev in načrtov,
ki bi privedli k rekonstrukciji
svetovnega reda."

Chile je predlagala, naj se do-
da proučevanje načinov, kako
bi se preprečilo podraženje cen,
kakor tudi varnostnih odredb v
svrhu zaščite ladij v medameri-
ški trgovini "proti napadom s
strani sovražnih sil." Venezue-
la je sugerirala "organiziranje
in skupno urejevanje medame-
riških pomorskih zvez."

Zatorej, dogodki, ki so dovedli
do konference v Rio de Janeiru,
značijo, da obstoja "skupnost
namenov" ameriških dežel, ki bo
imela za posledico učinkovito ak-
cijo. V brzojavki predsedniku
republike Ekvador Arreyo del
Rio, zahvaljujoč se za njegov te-
legram prijateljstva do Zdrže-
nih držav, je predsednik Roose-
velt rekel: "Ta skupnost namenov
se bo izkazala kot eden najmoč-
nejših stebrov v obrambi naših
svobod."

Za spomin

- Kakšne lase pa imaš tu?
- To je spomin na mojo po-
kojno ženo.
- Ona je bila vendar svetlo-
laska, ti imaš pa črne lase tu v
papirju.
- Saj baš zato, — to so nam-
reč moji lasje.

Nova knjiga o Jugoslaviji

Robert St. John: "From the
Land of Silent People." (Dou-
bleday, Doran & Co., Inc., Gar-
den City, 1942, New York.)

Spisi o Jugoslaviji polnijo vse
knjižnice Zdrženih držav. Ame-
riški listi in časopisi posvečajo
sleheri dan stolpe Jugoslaviji,
njenemu trpljenju in bedi, nje-
nem odporu, četnikom, generalu
Draži Mihajloviću in njegovi
vojski, ki načeljuje odporu Bal-
kana in Evrope proti suženstvu
in tiranstvu. Listom in časopi-
som se pridružujejo knjige.
Omenili in opisali smo več takih
knjig, ki naravnost ali posredno
govore o Jugoslaviji, o njeni ži-
vljenjski moči, o borbah in odpo-
ru. Te dni je izšla nova knjiga,
prva te vrste, častnikarsko poro-
čilo odličnega ameriškega dopis-
nika, ki je bil med maloštevilni-
mi ameriškiimi častniki v Bel-
gradu 27. marca in 6. aprila 1941
ter bil priča vse tragedije Ju-
govine do njenega vojaškega
zloma. Ameriški častnik, te-
daj dopisnik Associated Pressa,

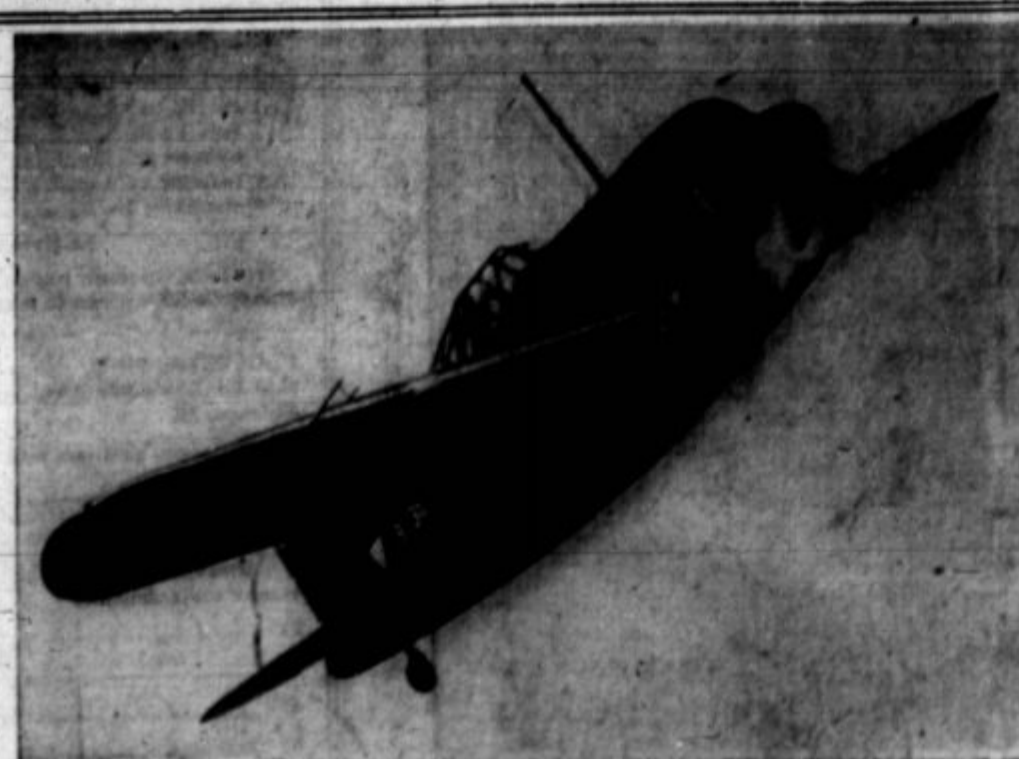
Robert St. John opisuje svoje
doživljanje in doživljanje svojih
poklenih prijateljev Ray Bro-
cka, velikega prijatelja našega
naroda, Leona Keya, Whitea,
Athertona, C. Browna in drugih,
ki so videli Jugoslavijo v tre-
notku, ko je premočni sovražnik
napadel državo z nemim narod-
om, ki ni hotel vojne in ki je
hotel samo v miru ohraniti svo-
jo svobodo. Vstaja 27. marca in
obstreljevanje Belgrada, ko je
Hitler, kakor St. John pravi v
svoji knjigi, hotel s smrtno kaz-
novati vsakega poedince, ki je
27. marca nazdravil svobodo,
sta prikazani posebno močno in
pretresljivo. Trpljenje in muke
belgrajskega prebivalstva je bilo
strašno. Srbski narod in pre-
stolnica sta v teh trenutkih po-
kazala visoko razumevanje za
obrambo zemlje in svobode. Si-
jajno je opisan tudi umik pri
Užicu in obstreljevanje Sarajeva
v sestavku, iz katerega blesti
ljubezen do silno trpečega nara-
da. Ljubezen našega ljudstva
do Amerike se je na vsem potu
St. Johna od Belgrada do Budva
potrjevala. Vendar se St. John
ni zadovoljil samo s tem. Pod
težkim vtisom trenutne katastro-
fe je poskušal povedati svoje
osebne sode o političnih stva-
reh, o dogodkih in ozadjih vpra-
šanj, ki jih v jedro ne pozna.

Ta stran knjige je ponesrečena.
Narod, ki se ni hotel udati po
zgledu drugih in ki se je upri-
zaradi tega svojim voditeljem,
ki so ga tirali k predaji, kot sam
pravi, ter si rajši izbral smrt ka-
kor aramatno življenje, s samim
tem dejstvom dokazuje svojo
življenjsko moč in silo, ki jo da-
je kot jamstvo za svoje vstaje-
nje.

Jugoslavija bo vstala—prav,
kakor so St. Johnu klicali tisti
junaški Budvanci, ki so poljub-
ljali ameriško zvezdasto tro-
barvno—pa naj o tem miali
kdorkoli in karkoli. St. John
piše, da Jugoslavija ni hotela po-
stopinjah Rumunije, ne Bolgari-
je. V tem zatrdilu je odgovor
na vse njegove dvome. St. John
pripoveduje, da je že v Budvi in
na Cetinju videl vojake, ki so
beželi v planine klicali, da se ne
bodo vrnili, dokler njihovi do-
movi ne bodo svobodni. To so
bili začetki četništva in bojeva-
nja, ki ga je Draža Mihajlović
uredil v delovanje prave in red-
ne jugoslovanske vojske za svo-
bodo nove Evrope in novega
Balgana za Jugoslavijo. Ta bor-
ba je dokaz življenjske moči na-
roda, ki je vstal iz svojega "moli-
ka" in svoje "nemosti," ko je bi-
la na tehnični narodna čast in
narodni ponos. Ta narod si je s
to svojo odločitvijo in v žrtva-
mi, ki jih polaga na altar danes
in vsak dan, postavil temelj in
jamstvo za svoje gotovo in ne-
izogibno vstajenje v svobodni
Evropi.

Pri zdravniku

- Zdravnik: Nobenega alkohola,
nobenih cigaret, v gledališče ne
smete, na ples tudi ne.
- Kaj naj počnem, gospod
doktor?
- Štedite, da boste lahko po-
ravnavali moj zadnji račun.

Ameriško bojno letalo tipa Brewster-Buffalo.

